

2. Миколенко О. І. Місце адміністративного процедурного права в системі юридичних знань та системі права України [Текст] : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Запоріжжя, 2011. 40 с.
3. Пуделька І. Порівняльно-правовий аналіз адміністративних процедур при вирішенні податкових спорів (на прикладі Німеччини та України). : дис. ... д-ра філософії. Харків, 2020. 206 с.
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення: 27.05.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 01.06.2022 р.).
5. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 р. № 2398-VI. Дата оновлення: 02.04.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17#Text> (дата звернення: 01.06.2022 р.).
6. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 07.05.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 01.06.2022 р.).

Ключові слова: публічне адміністрування, адміністративні процедури, адміністративно-процедурне право, право адміністративних процедур, правове регулювання адміністративних процедур.

Key words: public administration, administrative procedures, administrative procedure law, law of administrative procedure, legal regulation of administrative procedures.

ПАЛЬКО ВІКТОР ІВАНОВИЧ

*Національний університет «Одеська морська академія»,
доцент кафедри загальноправових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент*

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ «ВИДВОРЕННЯ», «ПРИМУСОВЕ ВИДВОРЕННЯ», «ВИСЛАННЯ» ТА «ДЕПОРТАЦІЯ» ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день нормативно-правові акти національного законодавства по-різному дають визначення поняття видворення, а визначення примусового повернення та примусового видворення відсутнє в законодавчій базі України взагалі. За офіційними даними Державної міграційної служби України (далі – ДМСУ) у 2021 р. щодо 7675 незаконних мігрантів територіальними органами ДМСУ прийнято рішення про примусове повернення (в 2020 р. – 3954), примусово видворено за межі України 324 осіб (в 2020 р. – 208 осіб) [1].

Тому постає питання щодо висвітлення та уточнення визначення поняття «адміністративного видворення», співвідношення термінів «вислання», «видворення» та «депортація» в адміністративному праві України та міжнародних документах, а також характеристика

видворення іноземців і осіб без громадянства як одного із заходів адміністративного примусу.

Точне термінологічне визначення зазначених понять дозволить уникнути розбіжного тлумачення чинного законодавства стосовно адміністративного видворення іноземців та осіб без громадянства за межі України, сприятиме правильному й ефективному його застосуванню в практичній діяльності правоохоронних органів, дотриманню і забезпеченню прав та свобод іноземців, осіб без громадянства, біженців та мігрантів.

В Новому тлумачному словнику української мови вказано, що: «Видворяти, видворити означає-виселяти кого-небудь, примушувати залишити місце проживання» [2, с. 281], або «відправити кого-небудь кудись у примусовому порядку» [2, с. 340].

У чинних Законах України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» [3, ст. 30] вживається термін «примусове видворення», «Про імміграцію» [4, ст. 13] – «видворення», «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» [5, ст. 3] – «вислання», у Кодексі України про адміністративні правопорушення [6, ч. 3, ст. 24] – «адміністративне видворення».

Як в Україні, так і в законодавстві більшості держав стосовно правового статусу іноземців вживається термін «видворення» – Вірменія, Грузія, Греція, Казахстан, Киргизія, Латвія, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан.

У Вірменії, Естонії, Литві, Молдові та Фінляндії застосовується термін «вислання».

Так у Юридичній енциклопедії наводиться наступне визначення терміна: «Депортація (від лат. deportatio – вигнання, заслання) – примусове виселення з місця постійного проживання особи, групи осіб чи народу, як специфічна форма позбавлення свободи» [7, с. 75]. Цей термін здебільшого застосовувався у радянський період відносно депортації великої групи осіб чи народу з однієї місцевості до іншої, але в межах території СРСР (наприклад, депортація кримськотатарського народу).

У законодавстві окремих країнах, наприклад, Німеччини, Польщі, США та Франції вживається також термін «депортація».

Депортація нерідко застосовується стосовно іноземних громадян або осіб без громадянства, які незаконно в'їхали до тієї чи іншої держави і повертаються до країни громадянства чи проживання в примусовому порядку. Здебільшого під «депортацією» розуміється «примусове видворення особи до іншої держави, звичайно під конвоем або «примусове виселення до віддалених місцевостей порядком адміністративного або судового рішення».

Термін «депортація» вживається і в окремих міжнародних документах. Наприклад, в абз. «f» п. 1 ст. 5 Європейської конвенції з прав людини [8], а також у рішеннях Європейського Суду з прав людини [9].

Але різниця між поняттями «адміністративне видворення» та «депортація» має ще один аспект. Адміністративне видворення слід

характеризувати як один із заходів адміністративного примусу, що полягає в прийнятті компетентним органом рішення (постанови) про позбавлення права перебувати іноземця чи особи без громадянства на території держави та відправленні її за межі цієї країни на підставах та в порядку, передбачених чинним законодавством.

Депортацію, на наш погляд, не слід розглядати як самостійний захід примусу, тому що вона являє собою комплекс заходів, що застосовуються до іноземців та осіб без громадянства з метою забезпечення виконання рішення (постанови) про їх видворення в примусовому порядку.

Таке розмежування понять «видворення» і «депортація» має важливе теоретичне і практичне значення. По-перше, адміністративне видворення є одним із видів адміністративних стягнень (ч. 3 ст. 23 КУпАП).

Як уже відмічалось, видворення може бути реалізоване в добровільному (примусове повернення) і примусовому порядку. Тому виникає певна тавтологія, коли ми говоримо про видворення як захід адміністративного примусу, що може бути реалізований у примусовому порядку.

Зживання в законодавстві терміна «примусове видворення» буде чітко вказувати на примусовий порядок реалізації адміністративного видворення і не будуть виникати протиріччя в розумінні тих чи інших термінів суб'єктами правозастосовчої діяльності.

По-друге, таке розмежування термінів дасть можливість чітко встановити права та обов'язки суб'єктів правовідносин, що виникають на етапі добровільного виконання примусового повернення та видворення у примусовому порядку. У свою чергу це дасть можливість законодавчо закріпити чіткі процесуальні процедури провадження у справах про адміністративне видворення.

Список використаних джерел:

1. Державна міраційна служба України. URL: <https://dmsu.gov.ua/diyalnist/statistichni-dani.html>. (дата звернення: 30.05.2022).
2. Новий тлумачний словник української мови: У 4-х Т 2. К. : Вид-во «АКОНІТ», 1999. 911 с.
3. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 року № 3773-VI <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text> (дата звернення: 01.06.2022).
4. Про імміграцію: Закон України від 7 червня 2001 року № 2491-III (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 41, ст. 197) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text>
5. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 16, ст. 146) від 8 липня 2011 року № 3671-VI <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text> (дата звернення: 01.06.2022).
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07 грудня 1984 року № 80732-X. Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text> (дата звернення: 30.05.2022).

7. Юридична енциклопедія. У 6 т. / Редкол: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – К. : Укр.енцикл., 1999. – Т. 2 (Д-Й). – 744 с.
8. Європейська конвенція з прав людини. Права людини в Україні // Інформаційно-аналітичний бюлетень Українсько-Американського Бюро захисту прав людини: Вип. 21. – К., 1998. – С. 97–112.
9. Справа «Джабарі проти Туреччини» (щодо депортації і заборони катування, права на ефективний судовий захист і непоправний характер шкоди, що загрожує заявниці). Рішення Європейського суду з прав людини // Право України. – № 1. – 2001. – С. 142–143

Ключові слова: іноземці, особи без громадянства, адміністративне видворення, примусове видворення, вислання, депортація.

Key words: foreigners, apartheid, administrative deportation, forced deportation, deportation.

ПАНФІЛОВ ОЛЕГ ЄВГЕНОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Впровадження дистанційного навчання у сферу вищої освіти та вироблення нормативно-інституційних механізмів його функціонування обговорювалось уже тривалий період. Так, сучасне інформаційне суспільство характеризується широким використанням інформаційних і комунікаційних технологій, у тому числі, дистанційних освітніх технологій як засобів підвищення ефективності професійної і освітньої діяльності. Загроза поширення коронавірусної інфекції (далі – COVID-19) опосередкувала впровадження суттєвих змін в звичний стан та динаміку суспільних відносин. Тому, станом на теперішній час впровадження дистанційного навчання у сферу вищої освіти є безальтернативним кроком її збереження взагалі. Необхідним видається вироблення як довгострокової концепції сталого розвитку системи управлінського впливу в умовах карантинного режиму, так і одночасного моніторингу існуючих та виникаючих проблем у сфері вищої освіти. При цьому, невід'ємним елементом такої системи є дистанційне навчання як універсальна, синтетична, інтегральна, гуманістична форма навчання, що створює необхідні умови для здобувачів освіти, та є адаптованою до базового рівня знань і до конкретних цілей того, хто навчається.

В Україні право на освіту передбачено Конституцією України та Законами «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про загальну середню освіту». Право на освіту стосується будь-якого рівня освіти, форми